

Turbofolk-narodnjaci

Autor Administrator

GLAZBA & nakon prvog &pravog hrvatskog narodnjaka&? Mario & Glas Koncila Turbofolku je glazba zapravo samo zvuena kulisa kon-teksta u kojem turbofolk egzisti-ra. Upravo, taj kontekst ono je &to ljude oèito privlaèi njegovoj glazbi, jer je upitno koliko bi sama glazba bez toga konteksta bila privlaena slu&ateljima. To je kontekst u ko-jem je èovjek odvojen od dru&tve-nih konvencija, zakona, moralnih barijera, kontekst u kojem se sve zaboravlja, u kojem je &u potpuno-sti slobodan&. U turbofolk ozraèju se ple&e po stolovima, proljevaju se piæa na sve strane, razbijaju se èa&, a nije rijetkost i posezanje za oružjem.

Pisati o hrvatskoj zabavnoj glazbi danas a ne spomenuti takozvane narodnjake ili turbofolk postalo je gotovo nemoguæe. Proteklih dana svjedoci smo mnogih kontroverzi oko izdavanja albuma izvoðaèice koja je prije desetak godina pjevala &Prva mi je...&, a danas ju vrijeða pje-smom i slikom na naslovnici albu-ma te likom u izrezu svojeg dekoltea. Iako neki u tome vide simp-a-tienu provokaciju, zapravo se, naj-blazže reèeno, radi o zlonamjernom poigravanju svetinjama. Osim te strane dotienog albuma, mnoge kontroverze izazvao je i prvi &pravi hrvatski narodnjak&, kao najekspo-niranija pjesma s njezina albuma. Mediji su se raspisali o spornom uratku, internetski portali i foru-mi su se pregrijali, video servisi su bilježili rekordne posjete isjeècima s dotienim pjesmama, a kako su se pohvalili nakladnici, kompletna naklada albuma bila je rasprodana u rekordnom roku. Međutim u svemu tome manje su zanimljive kontroverze pozna-te pjevaèice, a vi&e fenomen prvo-ga »pravog hrvatskog narodnjaka«. Radi li se stoga o poèetku svojevrnsne legalizacije narodnjaka u Hrvat-skoj? To æe zasigurno imati uèinak na hrvatsku glazbenu scenu. Broj narodnjaèkih klubova u Hrvatskoj kontinuirano raste, a zanimljiva je i pojava svojevrnsne transformaci-je takozvanih kvartovskih kafiæa u narodnjaèke, koja se dogaða u neko doba noæi. Narodnjaci su doista, željeli neki to priznati ili ne, mnogo popularniji nego &to se može vidjeti u domaæim medijima, posebno jav-nim, ali i u privatnim, gdje takoðer gotovo da i ne egzistiraju. Nosaèi zvuka i slike turbofolka ne prodaju se u prodavaonicama u Hrvatskoj veæ se distribuiraju na crnom trži-gtu. Iako ih je i potpuno besplatno »skidati« s brojnih mrežnih stranica - dok se pritom, koliko je poznato, nitko od izvoðaèa ne buni. &to su narodnjaci? Narodnjaci su oèito na&li put do ljudi koji je potpuno zaobi&ao me-dijsku, &iru dru&tvenu ili strukov-nu potporu, pa se èini da su do lju-di do&li usmenom predajom. Tur-bofolk oèito treba promotriti kroz dvije prizme, onu glazbenu i onu dru&tvenu. &to je zapravo turbofolk ili na-rodnjaèka glazba? Turbofolk je glazbeni stil nastao na prostori-ma Srbije, ranih devedesetih godi-na. Rijeè je o svojevrnsnom hibridu srpske narodne glazbe pomije&a-ne s utjecajima romske, bosanske, bugarske, turske i grèke narodne glazbe. U onom smislu kakvoga ga danas poznajemo on zapravo nije prava srpska narodna glazba veæ novokomponirana glazba koja u sebi sadrži mje&avinu svih spo-menutih utjecaja. Turbofolk se po-igrava i sa zapadnjaèkim stilovima pa se susreæu funk, rhythm and blu-es, dance, techno, soul, hip hop... Tur-bofolk zapravo koketira sa svime, a njegov izrièaj je opet vrlo prepo-znatljiv. Glazbena struktura vrlo je jednostavna, koristi lako pamtlji-vu melodijsku shemu, oko koje se vrti cijela pjesma. Ritam je tipièni istoènjaèki, s mnogo nepravilnih mjera. U aranžerskom dijelu može se èuti doista sve, od harmonika do elektronièkih zvukova. Turbofolk integrira sve u rezultat koji je jed-nostavan, ali ritamski vrlo eksplo-zivan te vrlo lagan za pamæenje i »konzumiranje«. Razbuktavanje strasti Turbofolk nije samo glazba. On je i sociolo&ki fenomen. Pojam se poèeo koristiti u osamdesetim godinama pro&log stoljeæa, a prvi ga je upotrijebio crnogorski pjevaè Rambo Amadeus. Definiiraju ga i kao stanje svijesti u kojem se svaku nisku strast èovjeka, svaki psiho-lo&ki i estetski ekstrem može na-zvati - turbofolk. On može pred-stavljati potrebu za iskonskim, primitivnim, ekstremnim. On nije ne&to &to je tu da èovjeka obo-gaèuje, vodi na vi&e razine svijesti, on je tu da zadovolji najniže ljud-ske porive. Turbofolku je glazba zapravo samo zvuena kulisa kon-teksta u kojem turbofolk egzisti-ra. Upravo, taj kontekst ono je &to ljude oèito privlaèi njegovoj glazbi, jer je upitno koliko bi sama glazba bez toga konteksta bila privlaena slugateljima. To je kontekst u ko-jem je èovjek odvojen od dru&tve-nih konvencija, zakona, moralnih barijera, kontekst u kojem se sve zaboravlja, u kojem je &u potpuno-sti slobodan&. U turbofolk ozraèju se ple&e po stolovima, proljevaju se piæa na sve strane, razbijaju se èa&, a nije rijetkost i posezanje za oružjem. Ta razuzdana zabava u posljednje dvije godine u medi-jima je do&la na naslovne stranice zbog sve èe&æih obraèuna u i oko narodnjaèkih klubova. Gotovo, da ne proèe vikend a da sljedeæi dan u crnoj kronici ne osvane naslov o novim obraèunima. Sve je to dio folkloru turbofolka, neèega &to ga obilježava i èini onime &to jest. Je li turbofolk supkultura? Turbofolk pokret, turbofolk sup-kultura, turbofolk scena, sve su to pojmovi koji se koriste u opisi-vanju fenomena. Dr. Anèi Lebu-riæ, prof. sociologije s Filozofskog fakulteta u Splitu istaknula je da se danas vi&e ne može govoriti o &mladenaèkim scenama&. Tako u turbofolk sceni vidi tek prolazni trend. Na pitanje o fascinaciji tinejdžerske popula-cije turbofolkom, koje je vidljivo u podacima iznesenim u jednim novinama, gdje je njihovo istra-živanje pokazalo da ga gotovo 50 posto srednj&kolaca (ispitano je 1000 uèenika) redovito slu&a, dr. Leburiaè rekla je da &takav dojam uistinu postoji, ali je ipak potrebno napraviti &ire i ozbiljnije istraži-va-nje&. Međutim ne može se zani-je-kati postojanje trenda. Dr. Leburiaè turbofolk gleda kao &jedan u nizu glazbenih žanrova koji se nude mladima u njihovu razuzdanom noænom provodu, po kafiæima i sliènim prostorima&. &Nerijetko usto idu veæe kolièine alkohola i drugih nedopu&tenih sredstava. Prag tolerancije prema raznim vr-stama ekstremnog pona&anja u Hrvatskoj u svakom je sluèaju do-sta visok, a mladi su skupina koja u nedostatku pravih uzora i modela pona&anja može biti najpodložni-ja takvim utjecajima. Tako je i fas-cinacija tim fenomenima zapravo posljedica nebavljenja vrijedno-stima mladih& - zakljuèila je dr. Leburiaè. Hrvatska narodna glazba &to takav proboj narodnjaka znaèi za hrvatsku zabavnu glaz-bu? Skupina hrvatskih glazbenika prije dvije godine uputila je hrvat-skoj javnosti prosvjedno pismo o &sustavnom uni&tavanju

hrvat-ske glazbe"; U njemu se od odgo-vornih institucija traže konkret-ni koraci koji bi pomogli vraćanju hrvatske zabavne i narodne glazbe u hrvatski medijski i kulturni prostor. Jedan od pokretača èitave ak-cije, pjevaè Matko Jelaviè, s kojim smo razgovarali istaknuo je da nije bitan turbofolk, sutra to može biti bilo koja druga glazba. "Èinjenica je da hrvatska zabavna glazbena scena danas viš-e nije dovoljno jaka da se suprotstavi utjecajima izvana. Potreban je širok konsenzus struke, politike i medija, posebno onih državnih, oko pitanja važnosti glazbe za kulturu i identitet naroda"; Jelaviè je dodao da "iako je danas stanje ipak bolje nego prije dvije godine, još uvijek ne postoji jasna strategija već je sve ostalo na pojedinaènim sporadiènim pokušajima poboljšanja stanja". Hrvatska glazbena unija na konferenciji za medije pod nazivom Pet do dvanaest istaknula je "da je prvenstvena namjena postojanja javne televizije i radija upravo potreba javnosti i društvene zajednice za svojevrsnim korektivom tržišta, da prepoznaje teme i sadržaje od opće važnosti i nacionalnog interesa koji nisu zastupljeni ili su nedovoljno zastupljeni u programima komercijalnih postaja ... i za koje se može objektivno procijeniti da svojim potencijalom mogu u budućnosti opstati kao dio trajne nacionalne vrijednosti". Upitali smo glasnogovornika Hrvatske radiotelevizije Janosa Romera kako æe se HRT postaviti prema turbofolk glazbi. Romer je izjavio da "na HRT-u nema zabranjene glazbe ili glazbenika, ali se mjerodavni urednici - vođeni profesionalnim kriterijima - skrbe o tome da u program ne ulazi glazba ispod odgovarajuæe razine kvalitete". Također komentira da je "prilika da je nepostojanje turbofolka u programu rezultat njihovomljenja da takva glazba kvalitetom ne odgovara razini koja se očekuje od programa javnog radija i javne televizije". Zaključno je istaknuo da je definicija turbofolka upitna te da postoje različita shvaćanja mišljenja u vezi s tim. "Isto tako je isto to i mišljenje javnosti podijeljeno: upravo, smo neki dan u sklopu nogometnog programa emitirali i nastup popularne pjevaèice Severine, koja je u emisiji izvela pjesmu sa svojega novog albuma. Nakon toga zaprimili smo i mnogo pisama i poziva gledatelja koji su iskazali svoje mišljenje o tome da izvedena pjesma pripada tom žanru i da joj nije mjesto u HTV-ovu programu." Stoga, bez obzira na tvrdnje o prolaznosti turbofolk trenda, treba, ipak, postaviti pitanje ima li takva glazba potencijal promijeniti hrvatsku zabavnu glazbu? Hoæe li pod pritiscima zakonitosti tržišta, gdje je unosnije proizvoditi glazbu koja se može prodati na tržištu od 15 milijuna ljudi nego na onom od samo èetiri i pol, i drugi zabavni glazbenici u Hrvatskoj poæi tim putem? Nekoliko hrvatskih glazbenika već je koketiralo s glazbenim obrascima turbofolka, a na koncertima pojedinih može se vidjeti i ponašanje slično onome u narodnjacim klubovima. Vijest o dolasku srbijanskog RTV Pinka u Hrvatsku, koji sustavno promiæe narodnjaèku glazbu, u budućnosti æe znaèiti i jaku logistièku potporu turbofolku. Još æe se vidjeti radi li se o prolaznom trendu ili glazbi koja æe obilježiti sljedeæe desetljeæe i u Hrvatskoj. Turbofolk je po svim umjetnièkim i estetskim kriterijima bezvrijedna glazba. Unatoè tome ona se uspješno pod nazivom "narodna" u sprezi ideološko-tržišnih motiva podmeæe hrvatskoj narodnoj i zabavnoj glazbi - zagađujuæi hrvatski glazbeni prostor. Ne govori li u prilog tome da se ni javna televizija ne libi promovirati takvu glazbu, gdje je posebno paradoksalno da ju je promovirala pjevaèica odjevena u haljinu satkanu od "hrvatskih koc-kica", valjda slaveæi domoljublje. Zadovoljava li takva glazba uistinu estetske i ostale kriterije kvalitete kojima se vode mjerodavni urednici pa je imala pravo biti na javnoj televiziji? Narodnjaci paradigma hrvatskog društva? Možda viš-e nego mediji i struka, pravu kritiku narodnjacima dala je i umjetnost. Tako je prošle godine redatelj Dražen Ferenèina postavio predstavu Zagrebaèki orkestar, u kojoj opisuje taj fenomen. U razgovoru je istaknuo da je glavni razlog zbog kojega je odlučio pozabaviti se tim fenomenom èinjenica da su se narodnjaci doselili u samo središte Zagreba i time zapravo postali nešto što ne egzistira samo na periferiji, daleko od èiju javnosti, već je došlo "nama u dvorište". On u "turbofolk pokretu", kako ga naziva, vidi paradigmu cijeloga hrvatskog društva sa svim njegovim devijacijama, moralnim i estetskim. Redatelj Oliver Frliæ također se suoèio s tim fenomenom i to u svojoj predstavi Turbofolk, prikazanoj na daskama HNK-a Ivana pl. Zajca u Rijeci. On je povukao paralelu između pank glazbe i turbofolka. Pank je nastao kao svojevrsni bunt, kako na uniformiranost i dosadu tadašnje rok glazbe, tako i na stanje u društvu, a današnji turbofolk isto je tako svojevrsni bunt protiv prevladavajuæega kulturnog obrasca. On tvrdi da je s ovom predstavom "turbofolk dobio pravo gradanstva".